

Ἀφ'ηνοῦμε τὴν κακοστομαχία ποῦ πρέπει νὰ ὑπό-
φερε ἡ ἑταιρία τῶν Φίλων τοῦ Λαοῦ σὰν κατα-
πιε δόξα καὶ ἐκλεκτὸ ἀκροατήριον, μὲ δυὸ Δεσποτά-
δες, καὶ μὲ πλῆθος Κυρίες καὶ Δεσποινίδες. Ἐπειδὴ
πῶς ἄλλως μποροῦσε νὰ γεμίσει μιὰ ἑταιρία παρὰ
ὅταν τὴ φανταστοῦμε εἶδος μυθολογικὸ τέρας τοῦ
καταπίνει ὅ,τι «τύχη»!

Σὲ τέτοια παρακαλητὰ κταντοῦν ὅσοι ξέρουνε
μισὰ πράγματα, ποῦ εἶναι δὲ κ' οἱ πιὸ φανατικοί.

Καὶ κατὰ χειρότερον. Εἶναι σὰ μεθυσμένοι. Ὑπερ-
βολές, λέτε; Ὅριστε δειγμα.

«Τὸ θέατρον ἐπὶ τῶν σεμνῶν προπυλαίων τοῦ
νόποιου οὐδεὶς τῶν βεβήλων ἠτένισεν, ἵνα πρὸς τὰ
πᾶν ἀναγνωρίσῃ ἱσταμένους ἐν εὐγλωττῷ σιγῇ τοὺς
ἀρχαίους ἡμῶν τραγικούς, ὧν ἐὰν ἤκουον τί διδά-
σκαιτο ἐν τῷ μεγάρῳ ἐκείνῳ, οὐ κοσμοῦσι τὴν μι-
»τώπην (ποῦ τὴ βρῆκε τὴ μετώπην;) θὰ κατεκρη-
»μνίζοντο τὰ ἀγάλματα τῶν ἐκεῖθεν μὴ ἀνεχόμενα
τὴν ὕβριν πρὸς τὴν γλῶσσαν καὶ τὸ φαινὸν κάλλος,
»ὅπερ τοὺς ἀπηνανότησεν εἰς τὸν αἰῶνα;»

Εἶναι, ἦ δὲν εἶναι μεθυσμένα λόγια αὐτὰ; Ἀς
ἐλπίζουμε πῶς εἶναι, εἰδὲμὴ πρέπει νὰ τὸν ποῦμε
τρελλὸν τὸν ἀνώνυμο αὐτὸ Διθυραμβιστὴ, ποῦ ἂν ψι-
θυρίζαμε μονάχα τὸ ἄρθρον τοῦ κάτω ἀπὸ τοὺς ἀρ-
χαίους Τραγικούς; θὰ ξαναζοῦσαν ὡς νέοι κωμικοὶ καὶ
θὰ τὸν πέθαναν τὸ δύστυχο μὲ τίς κοροϊδίες τοὺς.

Μὰ εἶναι ἀδύνατον νὰ ἀναλυθῇ αὐτὸ τὸ ἄρθρον δίχως
νὰ γεμίσουμε δέκα Νουμάδες, κ' ὁ τόπος τοῦ «Νου-
μα» εἶναι πιὸ πολύτιμος ἀπὸ τίς ἀγριοτοπιές τῆς
«Πρωίας». Ἀδύνατον νὰ σταθοῦμε καὶ νὰ γελά-
σουμε μὲ τὴν ἀπολογία λ. χ. ποῦ κάμνει τοῦ Μι-
στριώτη, νὰ τὸν ἀσπρίσῃ! μάλιστα τώρα ποῦ εἶπε
κ' ἓνα ψευδαῖμα ὁ Μιστριώτης, —ψευδαῖμα ποῦ
πρέπει νὰ τοῦ τὸ ἔχρισαν οἱ Δεσποτάδες ἐκεῖνοι,
ἐπειδὴ ἄλλως δὲν ξηγιέται πῶς, γέρος ἄνθρωπος,
καθηγητὴς τῶν Ἑλληνικῶν Γραμμάτων, μποροῦσε
νὰ βγῇ καὶ νὰ πῇ πῶς ἐπαίνεσε ὁ «Ἡμερινὸς Τα-
χυδρόμος» τὰ καμώματά του, ἐνῶ ἡ ἐφημερίδα αὐτὴ
ἄλλο δὲν εἶχε κάμει παρὰ νὰ τυπώσῃ ἓνα τηλεγρά-
φημα ποῦ τῆς ἔστειλαν ἀπὸ τὴν Ἀθήνα, καὶ δὲν
ἔκανε ἄλλο παρὰ νὰ διηγηθῇ τὰ περιστατικά.

Γυρίζω λοιπὸν τὸ ζήτητὸν φυλλαράκι τῆς «Πρωίας»
καὶ πέρτω ἀπ'αὐτὴν τὴν «Πανταχοῦσα» (ἔτσι μοῦ
τὴν ὀνόμασε ὁ Πάλλης) τῆς «Συγκλήτου» πρὸς τὰ
Φοιτητὸπούλα, νὰ διαβάσω τουλάχιστον ἐκεῖ σωστὰ
ἑλληνικά, καὶ νὰ διορθώσω τὴν χυδαία μου γλῶσσαν.
Ὅταν ὅμως παρατήρησα, στὴν ἀρχὴ ἀρχὴ μάλιστα,
πῶς ἡ Πρυτανεία ἐπληροφόρηθη τὴν παρέκκλιν

κτλ., πῶς ἡ «Ἑλληνικὴ γλῶσσα δὲν θὰ γένηται
ποτέ ξένη παρ' ἡμῶν», καὶ παρακάτω, πῶς «οὐδεὶς
δικαιοῦται νὰ ἀποστερήσῃ τοὺς Ἑλλήνας νὰ ἀπο-
λαύσῃ κτλ.» —πετάχτηκα ἀπὸ τὴν καρέγλα μου
ὀλόβρος, καὶ μὲ χέρια σηκωμένα ρώτησα τὸν Ἅγιον
Θεόν, τί λογὴς Ἑλληνικὴ γλῶσσα διδάσκουν, καὶ τί
λογὴς ἑλληνικὸ ὕψος καλλιεργοῦν οἱ ἱεροφάντες αὐτοὶ
τῆς Ἑλληνικῆς παιδείας, ποῦ ἔχουν καὶ τὴν ἀδιαν-
τροπία νὰ μᾶς λένε χυδαίους, ἑμᾶς ποῦ τουλάχιστον
γράφουμε τὴ γλῶσσαν ποῦ ὁ Λαὸς ὁ ἴδιος μᾶς κατέ-
βασε ἀπὸ χεῖλη σὲ χεῖλη, σὰν ἱερόν μὰ τὴν ἀλήθειαν
φίλημα ποῦ μᾶς ἀγγίζει μὲ τὴν πιὸ καθάρια, τὴν
πιὸ κλασσικὴ ἀρχαιότητα!

Κι ὡς τόσο δὲν εἶναι αὐτὸ τὸ μεγαλεῖτερον ἀμάρ-
τημα τῆς Σεβαστῆς Πρυτανείας. Τὸ μεγαλεῖτερό
τῆς ἀμάρτημα εἶναι ὁ δειλὸς καὶ ὁ ἀνάντρος τρόπος
ποῦ μιλάει τῆς νεολαίας, μὴν τύχη τάχα καὶ θυ-
μώση καὶ ξαναρχίσῃ τὰ ἴδια. Δὲν τολμᾷ νὰ τῆς
πῇ πῶς παρνόμισε, καὶ πῶς πρέπει νὰ τιμωρηθῇ,
παρὰ νὰ προσέξῃ, καὶ μῆτε νὰ προσέξῃ, παρὰ τὴν
παρακαλεῖ νὰ μὴν τὸ ξανακάμῃ, γιατί μπόρεῖ τό-
τες νὰ τιμωρηθῇ! Τί νὰ ξαναγράφουμε τὰ ξερά-
σματά τους; Αὐτὸ εἶναι τὸ νόημα.

Ἀς ρωτήσουμε τώρα. Ἐχει ἡ δὲν ἔχει Νομικὴ
Σχολὴ αὐτὸ τὸ Πανεπιστήμιο; Ἄν ἔχῃ, ξέρουν, ἡ
δὲν ξέρουν τί θὰ πῇ Νόμος; Ξέρουν, ἡ δὲν ξέρουν
πῶς ὁ Νόμος, ἅμα μιὰ φορὰ γίνῃ, πέφτει σὰν «Κα-
ταπέλτης»; Ὡραία Πρυτανεία, μὰ τὸ κρομμύδι.
Σὰ νὰ σοῦ λένε, μὴν τᾶκοῦτε δὲ αὐτὰ ποῦ σας δι-
δάσκουμε ἀπὸ τὴν Ἑδρά, πῶς ὁ Νόμος εἶναι ἀπα-
ραβίαστο πρᾶγμα, πῶς γίνεται γιὰ νὰ ἐφαρμόζεται,
κτλ. Αὐτὰ πρέπει πάντα νὰ διδάσκονται, ὅταν ὁ-
μως πιάσῃ φονία τὸ Κράτος, δὲν τὸν ξεπαστρεύει δὲ
κ' ἔτσι, παρὰ τοῦ λείει μὲ τὸ καλὸ, «Καίτα, ὀρέ,
μὴν ξανασκοτώσῃς, γιατί ὁ Νόμος λείει πῶς ὁποῖος
σκοτῶνει, τοῦ κόβουν τὸ κεφάλιν».

Τέτοια εἶναι ἡ Νομικὴ ποῦ μαθαίνουμε στ' Ἀ-
θηναῖκο τὸ Πανεπιστήμιο, τέτοια εἶναι ἡ λογικὴ
τους, ἡ προκοπὴ τους, τέτοια κ' ἡ γλῶσσαν τους,
στρεβλωμένη, μισομαθημένη, καὶ ψόφια σὰν ὅλα
τους.

Δικός σου

ΑΡΓΥΡΗΣ ΕΦΤΑΛΙΩΤΗΣ

••

Ὁ καλὸς Ἑφταλιώτης ποῦ μοῦκανε τὴν
τιμὴ νὰ μοῦ δείξῃ τ' ἄρθρον τοῦ, ρωτᾷ ἂν υπάρ-
χει Νομικὴ Σχολὴ. Γιατὶ νὰ μὴ ρωτήσῃ κι·

ἂν ὑπάρχει καὶ τῆς Γιατρικῆς Σχολῆς, γιατί
μερικά καμώματα χρειάζονται γιατρό. Καὶ
γιατὶ νὰ μὴ ρωτήσῃ κι· ἂν ὑπάρχει Θεολογικὴ,
ἀφοῦ τέλος στίς ἀγιατρεφτεῖς ἀρρωστίες κατα-
φεύγει ὁ κόσμος στὸν παπᾶ.

ΑΛΕΞ. ΠΑΛΛΗΣ

ΕΡΓΑ ΚΑΙ ΗΜΕΡΑΙ

ΟΙ ΝΕΟΙ ΜΑΣ

Τώρα ποῦ τὸ Βασιλικὸ Θέατρον ἐδικαίωσε τὸν
τίτλον τοῦ Ἑθνικοῦ μὲ τὴ Βλαχικὴ μετάφρασιν τοῦ
Οἰδίποδος, τώρα ποῦ ἐλούφωσαν οἱ ἐσχατογέροι πα-
τριῶτες καὶ τ' ἀνίερα παιδιὰ, τώρα ποῦ ὁ Νόμος
ἐδείξε τὴ γροθιά του καὶ οἱ διάφοροι Σαμψάκοι φι-
λοξενοῦνται στὴ φιλόανθρωπον οἰκοδομὴν τοῦ Συγγροῦ
τώρα ποῦ ἡ κοινὴ γνώμη διετράνωσε τὴν ἀπῆλ-
της διὰ τὰ περίεργα καθήκοντα τῆς φοιτητικῆς νεο-
λαίας καὶ εἶπε μαζί μὲ τὸν Κάντ, ὅτι θεωρεῖ με-
γαλεῖτερον κακὸ τὴν ἐλλειψὴν πειθαρχίας ἀπὸ τὴν
ἐλλειψὴν παιδείας, τώρα ποῦ ὅλοι γελοῦν μὲ τὸν
ἀσκηνομοῦτρον καὶ κακόψυχο Δάσκαλον, τώρα ποῦ
καὶ οἱ Ἑφημερίδες ἀκόμα τὸν πῆραν — ὅπως τοῦ
ἔδειξε — στὸ κορόϊδο, τώρα ποῦ ἐφανερώθηκαν τὰ
φοιτητικὰ ὡς κατ' ἐξοχὴν κομματικὰ τετρίτια διὰ
τὰ ὁποῖα δὲν ἀγανακτοῦσαν μόνον οἱ ἀρχηγοὶ τοῦ
Vulgar pecus, τώρα ἦρθε ὁ καιρὸς νὰ ποῦμε τὴν
πικρὴ ἀλήθειαν στοὺς νέους μας: ὅτι μὲ τὸ φέροισμό
τους καὶ τὰ καμώματά τους ἔδωσαν τραγὴ ἀποδεί-
ξεις στὸν κόσμον ποῦ ξέρεῖ νὰ σκέπτεται τοῦ ὅ,τι
δὲν εἶνε καμωμένοι γιὰ τὴ Ζωὴ καὶ μῆτε πρέπει
νὰ προσμένουμε χαίρι καὶ προκοπῇ ἀπὸ τὰ σάπια
Νεῖτα τους.

Καὶ ξαναλέω σάπιους τοὺς νέους μας, καθόσον
δὲν μπορεῖ παρὰ νὰ εἶνε ξεθυμασμένη καὶ ἐκφυλὴ
ἡ νεότης ποῦ ἀνέχεται ν' ἀκολουθῇ στὸν ταρταρινι-
κὸν ἀγῶνά του τὸν ἱππότην τῆς ἐλευθινῆς μορφῆς,
τὸν πολεμοῦντα τοὺς βεβήλους μεταφραστὰς τοῦ
Αἰσχύλου, ὅταν ἡ ἱστορία μᾶς λέει, ὅτι σὲ ὅλας τὰς
ἐποχὰς καὶ σὲ ὅλους τοὺς τόπους τὸ καινότερον
καὶ ἀνυπόταχτον πνεῦμα τῆς νεότητος ἐπρωτοστά-
τησεν ὑπὲρ τῆς Προόδου, ἐδοκίμησε τὸ ξετύλιγμα
τῶν νέων Ἰδεῶν, κ' ἐθυσιάσθηκεν ὑπὲρ τῆς Ἑλευ-
θερίας, τῆς Ἀλήθειας, τῆς Ἐπιστήμης.

Ἀλλ' ἐν ᾧ αὐτὰ λέει ἡ ἱστορία, οἱ δικοὶ μας
νέοι ἔκαμαν τὸ ἀντίθετον. Ἐξήλεψαν τὰ σκοτάδια,
ἐτέθησαν ἐναντίον τῆς ἐλευθερίας συζητήσεως ἐπι-
στημονικῶν κ' αἰσθητικῶν θεμάτων, ἐχειροκρότησαν
ἐναντὶ τῶν ἰσθμῶν ἀράχνης διὰ τὸ πνεῦμα κ' ἐ-
στεργῶν νὰ βαδίσουν στὸν πατημένο δρόμον, ἀνα-
θεματίζοντες τοὺς ἥρωας ποῦ ἐρευνοῦν τὰ δύσκολα
μονοπάτια, τὰ ὁποῖα ἴσως ὀδηγοῦν στὰ ἐλεύθερα
κορφοβόνημα ὅπου ἀναπνέει ἡ Ἑθνικὴ ψυχὴ, κιόπου
ζῇ ὁ Ἑθνισμός.

Δυστυχῶς ὅμως δὲν εἶνε ἡ ἱστορία μόνον ποῦ τὸ
λέει, μᾶς τὸ λένε καὶ μεγάλοι φυσιολόγοι, ὅτι οἱ Νέοι
ἀσπάζονται πρῶτον τὰς νέας θεωρίας διότι ἔχουν
τὸ πνεῦμα ἱκανὸ κ' ἐπιτήδειον νὰ ἀντιλαμβάνεται καὶ
νὰ προσαρμόζεται πρὸς τὸ Νέον. Ἐτοί ὁ Huxley

παιδί καὶ τὴ γίδα. Κ' ἐπειδὴ ἐκεῖνη ἀπορούσε, ἂν οἱ
γίδες γεννᾶν παιδιὰ, αὐτὸς τῆς τὰ διηγέται ὅλα, πῶς
τὸ βρῆκε πεταμένο, πῶς τὸ εἶδε νὰ θρέφεται, πῶς
ντράπηκε νὰ τ' ἀφίσει νὰ πεθάνει. Κι· ἀφοῦ παραδέ-
χτηκε κ' ἐκεῖνη, κρύβουν τὰ πράγματα, ποῦ βρῆκαν,
κάνουν τὸ παιδί δικό τους κ' ἀφίρουν τὴ γίδα νὰ τὸ
ἀναθρέψῃ. Καὶ γιὰ νὰ φρίνεται καὶ τ' ὄνομα τοῦ παι-
διοῦ ποιμενικὸ ἀποφάσισαν νὰ τὸ φωνάζουν Δάφνη.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β'.

Κι· ἀφοῦ πιά εἶχαν περάσει δυὸ χρόνια, βοσκὸς ἀπὸ
γειτονικὰ χτήματα, ποῦ τὸν ἔλεγον Δρύαντα, ἐνῶ
ἔβσκε βρίσκει κ' αὐτὸς κατὰ τύχην παρόμοια πράγματα
καὶ βλέπει τὰ ἴδια. Σπήλιο τῶν Νυμφῶν ἦταν ἓνας
μεγάλος βράχος, ἀπὸ μέσα βαθουλός, ἀπ' ἐξω στρογγυ-
λός· τὰ ἀγάλματα τῶν Νυμφῶν αὐτῶν ἦταν κανωμένα
ἀπὸ πέτρες· εἶχαν τὰ πόδια ξυπόλητα, τὰ χέρια ἴσα
μὲ τοὺς ὤμους γυμνά, τὰ μαλλιά ἴσα μὲ τὸ λαίμν λυ-
μένα, ζῶντα γύρω στὴ μέση, γελαζόμενον πρόσωπο. Ὅλο
τοὺς τὸ φτιάξιμο ἦταν σὰν νὰ χόρευαν στὴ σειρά.
Ἡ καμάρα τοῦ σπήλιου ἦταν τὸ μεσανὸ μέρος τοῦ
μεγάλου βράχου· κ' ἀπ' τὴν πηγὴ ἀναβρύνοντας
νερὸ ἔκανε ποταμίσκι τρεχάμενον, ποῦ καὶ λειβάδι ὁμορρο
ἀπλόνονταν μπροστὰ στὸ σπήλιο, γιατί πολὺ καὶ μα-
λακὸ χορτάρι φύτρωνεν ἀπὸ τὴν ὑγρασία. Ἦταν τα-
μένες καὶ καρδιάρες καὶ παγιάουλια, καὶ σουραύλια καὶ
Σογέρες γεροντότερων βοσκῶν τάματα. Σ' αὐτὸ τὸ σπή-

λιο προβεχτὶνα νύγεννη πηγαίνοντας συχνά, πολλὰς
φορὰς ἔκανε νὰ θαρροῦν πῶς χάρθηκε. Θελόντας ὁ Δρύ-
αντας νὰ τὴ συμμαζέψῃ καὶ νὰ τὴ βάλῃ στὴν προ-
τητερινὴν τάξιν, ἀφοῦ λύγισε διμᾶτι ἀπὸ χλωρὴς βέργης
καὶ τόκανε περὶ μισοὺς μὲ θηλειά, ζύγωσε στὸ βράχο γιὰ
νὰ τὴν πιάσει ἐκεῖ. Μὰ ἅμα ἔφθασε κοντὰ δὲν εἶδε
τίποτε ἀπὸ ὅσα περίμενε, παρὰ τὴν προβεχτὶνα νὰ δίνει
σὰν ἄνθρωπος τὸ μαστᾶρι τῆς γιᾶ νὰ τρέχει μπόλιον
γάλα καὶ τὸ παιδί χωρὶς νὰ κλαίει λαίμαργα νὰ φέρ-
ναι τὸ στόμα ἀπὸ τῶν μαστᾶρι στ' ἄλλο, παστρικό καὶ
χαρούμενον, γιατί ἡ προβεχτὶνα τοῦ ἔγλειφε μὲ τὴ γλῶσ-
σαν τὸ πρόσωπον, ἅμα χόρταινε. Θηλυκὸ ἦταν αὐτὸ
τὸ παιδί καὶ κοίτουσαν κοντὰ τοῦ σπέρματος καὶ ση-
μάδια, φασκὰ ὀλόχρυσον, ποδήματα χρυσοκέντητα καὶ
βρακίονα χρυσοφύρνα. Κ' ἐπειδὴ νόμισε σὰν κατὰ
θεῖκὸ τὸ ἡῆμα κ' ἐπικρινε παραδείγματα ἀπὸ τὴν προ-
βεχτὶνα νὰ τὸ πᾶρει καὶ νὰ τ' ἀγαπᾷ, σηκόνει τὸ
μωρὸ στὴν ἀγκυλιά του, ρίχνει τὰ σημάδια στὸ τα-
γάρι του καὶ ὑπόσχεταί στίς νύμφες γιὰ τὴν καλὴ μοῖραν
ἀναθρέψῃ τὴν ἱκέτιδά τους. Κι· ὅταν ἦταν ὥρα νὰ
γυρίσει πίσω τὸ κοπάδι, φτάνοντας στὸ ζευγαλατὸ διη-
γιέται στὴ γυναῖκά του τὰ ὅσα εἶδε καὶ τῆς δείχνει
τὰ ὅσα βρῆκε τὴν παρκενῆσαι νὰ τὸ θάρει δικό της
τὸ κοριτσάκι καὶ νὰ τὸ ἀναθρέψῃ κρυφά. Καὶ ἡ Νάπη
(γιατὶ ἔτσι τὴν ἔλεγον) γίνθηκε ἀμέσως μητέρα κι·
ἀγαποῦσε τὸ παιδί τόσο, ποῦ φοβόταν μὴπως καὶ τὴν

ἐξαπεράσει ἡ προβεχτὶνα στὴν ἀγάπην· καὶ γιὰ νὰ πι-
στευτεῖ πῶς ἦταν δικό της τοῦθγαλε κι· αὐτὴ ποι-
μενικὸ ὄνομα, Χλόη.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ'.

Τὰ παιδιὰ αὐτὰ μεγάλωσαν πολὺ γλήγορα καὶ
εἶχαν ὁμορφίαν περὶ πλεονεξία τοῦ ταίριαζε σὲ χωριὰ-
πούλα. Καὶ ὅταν ἦταν πιά ὁ ἓνας δέκα πέντε χρόνων
κ' ἡ ἄλλη λιγώτερα δυό, ὁ Δρύαντας καὶ ὁ Λάμωνας
τὴν ἴδια νύχτα βλέπουν ὄνειρον τέτοιο. Τοὺς φάνηκε
πῶς οἱ Νύμφες ἐκεῖνες ποῦ ἦταν στὸ σπήλιο, ὅπου ἦταν
ἡ πηγὴ, ὅπου βρῆκε τὸ παιδί ὁ Δρύαντας, παραῖδωσαν
τὸ Δάφνη καὶ τὴ Χλόην σὲ παιδί πολὺ ζωηρὸ καὶ
ὁμορρο, ποῦ εἶχε φτερὰ στοὺς ὤμους καὶ σάιτες μι-
κρὰς μαζὶ μὲ δοξάρια. Κι· αὐτὰ, ἀφοῦ τοὺς ἀγγίξε μὲ
μιὰ σάιτα, τοὺς πρόσταξε ἀπὸ δω κ' ἐμπρός νὰ βοσκουν
ὁ ἓνας τὰ γίδια κ' ἡ ἄλλη τὰ πρόβατα. Ἀφοῦ εἶδαν
τ' ὄνειρον πικραίνονταν οἱ βοσκοὶ πῶς θὰ γίνουν κ'
ἐκεῖνα ἴσα γιδαῖρες ἐνῶ τὰ σπέρματα θὰ ἔλεγον
πῶς θάχουν καλὴτερη τύχην, γι' αὐτὸ καὶ τὰ ἔθρεφαν
μὲ πιὸ ἐκλεχτὴς θροφὴ καὶ τοὺς μάθαιναν γραμμάτια
καὶ ὅλα τὰ καλὰ ποῦ ἦταν στὴν ἐξοχή. Μὰ ἀποφά-
σισαν νὰ ὑπακούουν στοὺς θεοὺς γιὰ κείνους ποῦ σώ-
θηκαν μὲ τὴ φροντίδα τῶν θεῶν. Καὶ ἀφοῦ εἶπαν ὁ
ἓνας στὸν ἄλλο τ' ὄνειρον κ' ἔκαναν θυσίαν στὸ φτερωτὸ
παιδί, ποῦ ἦταν κοντὰ στίς νύμφες (γιατὶ δὲν ἤξεραν
νὰ λέν τῶνομά του) τοὺς ἔστειλαν σὰ βοσκὸς μαζί

σε μία διαλεξή του περί του Harvey και της θεωρίας του περί της κυκλοφορίας του αίματος, λέγει ότι εκ των συγχρόνων δεν την παραδέχονταν παρά οι κάτω των τεσσαράκοντα ενιαυτών γεγονότες· απαρύλαχτα δε και ο Darwin στον προλόγόν του της Καταγωγής των Ειδών γράφει ότι δεν θα πεισθούν από το βιβλίο του παρά τα νέα κ' εύμαλακτη πνεύματα.

Ποιός όμως μπορεί δίκαια να ξεχωρίσει το μυαλό της σύγχρονης Νεότητος από το γεροντικό και άμαλαχτο του Μιστριώτη, το ανεπιτηδεύτατο και άνικανότατο παραδοχής και κατανοήσεως του Νέου, ένεκα της ειδικής νόσου του γήρατος και του Σχολαστικισμού, της αποστεώσεως;

Άλλ' όταν το πνεύμα των Νέων έχασε τα χαρακτηριστικά προτερήματα του πνεύματος της Νεότητος, την όρεξιν διά την έρευνα του Καινοφανούς και την δύναμιν της αποδοχής και κατανοήσεως μιας νέας Ιδέας, δικαιούμεθα μού φαίνεται να πούμε ότι το πνεύμα των νέων αυτών, έγερσε πρόωρα, είχε ξεθυμασμένο κ' εκφυλο, και δεν είχε γιά τη ζωή.

Και νομίζω ότι κατ' αυτόν τον τρόπον και από μία τέτοια αποψη έπρεπε να εξετασθί η ύγεια του πνεύματος των νέων μας, οι όποιοι δεν άρκεύνται μέχρι τοῦδε να τάσσονται άμέσως και άμελέητοι με το μέρος κάθε παλαιάς γνώμης και κάθε σκαλοφυγμένης ιδέας, αλλά έστερξαν τελευταία να χειροκροτήσουν τον άσεδέστατον ύβριστή του πολιτισμού και της πατρίδας μας, τον συμβουλευόσαντα ότι στα 1904 πρέπει να πνίξη η Νεολογία την επισημονική συζήτηση και πρέπει να έμποδίσουν την έλευθερίαν του λόγου και της αισθητικής αντίληψης.

Έκείνο όμως που μάς απελπίζει είναι ότι όχι μόνον αυτά ήνέχθησαν οι φοιτηταί μας, αλλά υπερεθεμάτισαν εις όσα μόνον η γνωστή έγωιστική κακία και άπαισιότητα του γήρατος δύναται να έξερνή κατά των ιδεών του μέλλοντος.

Και διέψευσαν οι νέοι μας αυτές και άλλας ιδιότητας του πνεύματος της νεότητος, το τολμηρόν δηλαδή και την διά της τόλμης άποδεικνυμένην αυτοπεποίθησιν. Διότι θα είχε μωρός ο φανταζόμενος ότι απέδειξαν τόλμην και αυτοπεποίθησιν οι ταραξίαι της όδοι Σταδίου, οι ύβρισται ανθρώπων άγωνιζομένων ένα επισημονικόν άγών.

Η πραγματική τόλμη του πνεύματος άποδεικνύεται από την άνάγκην, την όρεξιν και την όρμην με την όποιαν άσπάζεται την συζήτησιν πάσης νεωτέρας θεωρίας και πάσης νεωτεριστικής ιδέας. Η δε αυτοπεποίθησις βλέπει παντού και πάντοτε θεμιτόν και άγαθόν τον άγώνα, δεν φοβείται δε ποτέ και δεν φαντάζεται μήτε λαγούμια, μήτε προδοσίας, μήτε καρτέρια.

Άλλ' ενώ αυτό θα πη αυτοπεποίθησις και τολμηρό πνεύμα της νιότης, τί έκαμαν οι φοιτηταί μας υπό τας έμπνεύσεις του κακομόρφου όδηγού τους;

Τρέμοντες, έφρόντισαν διά καχυποπτών σπερμολογημάτων ν' άποφύγουν την έλευθεράν έρευναν επισημονικού ζητήματος, το όποιον από δύο χιλιάδων έτών παραμένει άλυτο προς βλάβην του Έλληνικού πνεύματος, της Έθνικής προόδου και της επισημονικής αλήθειας.

Κ' είπα τρέμοντες, διότι κάθε έάσμα Βουλάρου και κάθε άδικαιολόγητη ύπόνοια μηχανών καταστροφής καταχθονίων, άποδεικνύει την καχυποψία του δραματιζόμενου κ' έπομένως την έλλειψη αυτοπεποιθήσεως, ήτοι την άτολμία του.

Μα το τρίκλισμα στο βάδισμα και η καχυποψία, όπως η έμμονη στα παλιά και η τσιγγούνικη συν-

τηρητικότητα είναι χαρακτηριστικά έλαττώματα και κουσούρια του αποστεωμένου, του γεροντικού, του ξεθυμασμένου μυαλού.

Με κάποιαν όμοιαν σειράν συλλογισμών ο ψυχολόγος θα έδικαιούτο ν' άποφανθί, ότι τα φοιτητικά τερτίπια είναι τρανοτάτη απόδειξις της σαπίλας της Ρωμποσύνης και του άπελπιστικού μέλλοντος του τόπου μας, άφού οι νέοι μας είναι φανερά κατά το μυαλό—έναν άλλος άς πη και γιά το σώμα—περισσότερο γέροι από τους συντηρητικούς γέρους ενός πολιτισμένου και ζωντανού Κράτους.

ΣΤΕΦΑΝΟΣ ΡΑΜΑΣ

ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΕΣ ΚΟΥΒΕΝΤΕΣ

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΓΛΩΣΣΙΚΟΥ ΖΗΤΗΜΑΤΟΣ

ΕΝ ΕΛΛΑΔΙ ΥΠΟ Γ. Ν. ΧΑΤΖΙΔΑΚΙ

Είναι ο τίτλος της τελευταίας μελέτης που εξέδωκεν ο Ν. Χατζιδάκις γιά το γλωσσικό ζήτημα, και η όποια συνοψίζει τη γνώστη θεωρία του κ. Χ., δηλ. την ιστορική δικαιολόγησι της διγλωσσίας μας.

Δεν είναι η δουλιά του «Νουμά» να συζητήσει με τον κ. Καθηγητή, παρά άναφέρει το βιβλίο από χρονογραφικό καθήκον πρὸς τους άναγνώστες του. Ο «Νουμάς» που δε βλέπει μονάχα στο παρελθόν, παρά άποδέλπει, και πρό πάντων, στο μέλλον, ένα μονάχα έπιχείρημα έχει να άντιτάξη στη θεωρία του κ. Χ., ένα έπιχείρημα μεγάλο, πολύ μεγάλο, που βαστά όχτώ σελίδες, που τυπώνεται σε χιλιάδες αντίτυπα και βγαίνει κάθε Κυριακή. Με άλλα λόγια το έπιχείρημά μας είναι ο ίδιος ο «Νουμάς», η ύπαρξη του «Νουμά» ή λαχτάρα με την όποια τον περιμένουν κάθε Κυριακή οι άναγνώστες του. Τη σημασία αυτού του έπιχειρήματος πρέπει να την ένοη καλῶς ο κ. Χ., που ξέρε καλῶς την ιστορία και έπομένως γνωρίζει την εξέλιξη που περνάει κάθε πράγμα που είναι προορισμένο να μεγλώσκη και να κυριαρχήσκη.

Μολταῦτα η μελέτη του κ. Χ. περιέχει και μερικά νέα έπιχειρήματα. Το σοβαρώτερον άπ' όλα είναι ότι η «Άστραπή», (προσέξτε) νκι μαλιστα, η «Άστραπή», ονόμασε τη γλώσσα τη δημοτική, πώς νομίζετε; άλαμπουρνέζικη. Φρίκη! Σ' αυτό το άλαμπουρνέζικο έπιχείρημα του κ. Χ. όμολογούμε πώς είμαστε άπαράσκευοι γιά να άπαντήσουμε. Χρειάζεται μελέτη, μελέτη τουλάχιστο τόση όση έκαμε και η «Άστραπή» γιά να μάς ρίξη αυτόν τον κεραυνό.

Και δε συνισφέρει μονάχα η «Άστραπή» ότ η μελέτη του κ. Χ., αλλά και πολλών άλλων σπουδαίων γλωσσολόγων τη γνώμη καταδέχεται ο κ. Χ. να πάρη γιά βοήθεια. Στίχοι του «Ρωμηού» άναφέρονται εκεί μέσα, η γνώμη του κ. Γενναδίου στους «Times», η γνώμη της «Έφημερίδος» του Κορομηλά και τέλος παρατηρεί ο κ. Χ. πώς όλοι σχεδόν όσοι είπαν δημόσια τη γνώμη τους έσυμφώνησαν πώς η γλώσσα αυτή «ούτε λαλουμένη τις υπό του έθνους είναι ούτε νοείται υπό του Έλληνικού λαού».

Την τελευταία φράση έμεις την ύπογραμμίσκαμε, γιάτι αυτή πιά μάς έγένησε όρισμένως την ύποψία (ο Θεός να μάς συχωρέση) μήπως ο κ. Χ. δεν πιστεύει όσα γράφει. Και η ύποψία αυτή περισσεύει, σ' ένα άλλο μέρος, όπου λέγει: «ποία τις άρα γε είναι η συνιστώμένη ύπ' αυτών, πασίγνωστος μεν κατά τους συνιστώντας αυτήν, άγνωστος δε εις ήμάς τους άλλους Έλληνική αυτή γλώσσα;»

Και είναι πολλά τα μέρη του βιβλίου όπου η είλικρίνεια του συγγραφέως άφίνει γιά στον άναγνώστη και πάει περίπατο. Π. χ. «Νυν δε συμβαίνει, ώστε τα μέν εν τη γραφομένη εκδιδόμενα βιβλία ν' άναγινώσκωνται, τα δε εν τη ούτω λεγομένη δημοτική γραφόμενα ούχι, και τα μεν περιοδικά και αϊ έφημερίδες υδσαι εκδιδόνται εν τη γραφομένη να διατηρώνται, τα δε εν τη νεοτεύκτω των όπαδών της δημοτικής να εξαφανίζωνται. Και τοις τυφλοίς άρα δήλον, ότι «σαφέστερα και προσφιλέστερα τοις πολλοίς, τῷ έθνει νείναι τα εν τη γραφομένη συντασσόμενα...» Ίδιαιτέρως φροντίζει ο κ. Χ. γιά τους «πολλούς» και πρό πάντων γιά τους «τυφλούς» και φαίνεται πώς γι' αυτούς έχει γράψει το βιβλίο του. Έμεις όμως ξέρουμε κι' ο ίδιος βέβαια το ξέρε, πώς, γιά να είναι σωστό ένα πράγμα, δεν είναι άπαραίτητο να είναι «προσφιλές τοις πολλοίς και δήλον τοις τυφλοίς», και πώς με το να μην έζησαν ο «Διόνυσος» ή «Τέχνη» και ο «Πατριώτης» δεν έπεται πώς δε θα ζήση και η δημοτική.

Άλλο παράδειγμα της καλοπιστίας του συγγραφέως: «ο κ. Έμ. Ροιδης ο συντάξας βιβλίων όλόκληρον κατά της καθαρεύουσας—σημειώσαι καλῶς! εν αὐτῇ τάττη τη ψεγομένη καθαρεύουση...» Ο κ. Χ. δε λησμονεί, ότι γράφει γιά τους πολλούς και γιά τους τυφλούς. Άν έγραφε γιά μάς, που διαβάσαμε το Ροιδη και ξέρουμε πόσο καλῶς δικαιολογείται γιάτι έγραψε στην καθαρεύουσα, που ξέρουμε πώς και ο Krumbacher το άναφέρει αυτό και τον δικαιολογεί επίσης,

με τα κοπάδια, άφού τους έμαθον καλῶς το κασιτί. Πῶς πρέπει να βόσκουν πριν το μεσημέρι, πώς άμα πέσ' η ζέστη, πότε να τα πηγαινούν στο πύτισμα, πότε να τα γυρίζουν στο μαντρί, γιά ποιῶ να μεταχειρίζονται την άγκλίτσα και γιά ποιῶ μονάχα τη φωνή. Κ' εκείνοι ήταν πολύ χαρούμενοι σάν να πήραν μεγάλη έξουσία κι' άρχισαν τα γίδια και τα πρόβατα περισσότερο από όσο συνήθιζαν οι βοσκοί, γιάτι η μία θαρρούσε γιά αίτία του γλυτωμού της το κοπάδι κι' ο άλλος θυμόταν πώς πετχμένο, γίδα τόν άνάθρεψε.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Δ'.

Άνοιξης ήταν άρχη κι' όλα λουλούδιζαν τ' άνθια στα δάση, στα λειβάδια, στα βουνά. Τώρα άρχιζε το βοητό της μελισσας, το κελάρημα των πουλιών, τα χοροπήματα των ιογέννητων κοπαδιών· χοροπηδούσαν τ' άρνια στα όρη· βόηζαν στα λειβάδια οι μέλισσες· γέμιζαν με τραγούδια τις λαγκαδιές τα πουλιά. Άφού λοιπόν όλα ήσαν στον καιρό τους, οι γέροι και οι νιοί μιμούνταν όσα άκούγαν κ' έβλεπαν· άκούγοντας τα πουλιά να λαλούν, τραγουδούσαν· βλέποντας να χοροπηδούν τ' άρνια, λαφροπηδούσαν· και σάν τις μέλισσες μάζωναν άνθια, κι' άπ' αυτά άλλα ταβαναν στα στήθια τους κι' άλλα πλέκοντας στεφανία, τα πήγαιναν στις Νύμφες. Κ' έκαναν το καθήκον μαζή, βόσκοντας ο ένας κοντά στον άλλον. Και πολλές φορές ο Δάφνης περιμάζεψε όσα πρόβατα ξεμάχαιναν·

πολλές φορές η Χλόη τις πιό ζωηρές γίδες τις σαλαγούσε από τους χαρμένους· και κάποτε ο ένας φύλαξε και τα δυό κοπάδια· γιάτι ο άλλος καταγίνονταν σε παιγνίδι. Κ' ήταν τα παιγνίδια τους τσπάνικα και παιδιάτικα. Έκείνη βγαίνοντας άπ' το πρωί να μαζεύει βούρλα, έπλεκεν άκριδοπαγίδες· κ' έχοντας το νού της σ' αυτό παραμελούσε το κοπάδι. Έκείνος άφού έκοφτε καλάμικ ψιλά και τρυπούσε τα χωρίσματα στους κόμπους και τα κολνούσε με μαλακό κέρι, γυμνάζονταν ως το βράδυ να παίζει το σουραύλι· και καμιά φορά έπιναν γάλα και κρασί, και τις θροφές που έφταναν από το στίτι τους τις μοιράζονταν. Συχνότερα θάβλεπε κανέναν νάναι χωρισμένα τα κοπάδια παρά η Χλόη κι' ο Δάφνης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ε'.

Κ' ενώ αυτοί έπαιζαν έτσι, τέτοια φροντίδα ο Έρωτας τους έδωσε. Λύκαινα, άναθρέφοντας μικρά κουτάβια, άπό τα κοντινά χτήματα πολλές φορές άρπαξεν άπ' άλλα κοπάδια, γιάτι πολλή θροφή χρειαζόνταν γιά το θρέψιμο των μικρών της. Γιῶ τοῦτο, άφού μαζεύτηκαν νύχτα οι χωριανοί, άνοιξαν λάκκους μια όργιά το πλάτος και τέσσερες το βάθος και το περισσότερο χῶμα το σκορπίζουν, φέρνοντας το μακριά· ύστερα, άφού άπλώσαν ξύλα ξερά άπό πάνω άπό το στόμα του λάκκου έπάτησαν καλῶς τ' άποδελοιπο χῶμα γιά να πάρει η γῆς την προτεμνή της μορφή, που κι' αν λαγώς

περάσει τρέχοντας να σπάει τα ξύλα, γιάτι ήταν πιό αδύνατα κι' άπό άχερκ, και τότε να μπορέσει να μάθε ότι δεν ήταν γῆς, μόνο άπομίμηση γῆς. Τέτοιους πολλούς λάκκους και στα όρη και στις πεδιάδες άν κι' άνοιξαν, την λύκαινα δεν μπόρεσαν να την πιάσουν, γιάτι αυτή νοιώθει και την ψεύτικη γῆς, μα πολλές γίδες και πρόβατα, άφάνισαν παρόλ' όλο και το Δάφνη με τέτοιο τρόπο.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΣΤ'.

Τράγοι, άφού θυμώσαν, πιάστηκαν και του ενός το ένα κέρατο, σάν έγινε πιό δυνατό το χτύπημα, σπάει κι' άπό τον πόνο μουγκρίζοντας τβῶαλε στη φευγάλα· μα ο νικητής άκοιλοβώντας κατά πόδι τον κυνηγούσε άκατάπαυστα. Λυπάται ο Δάφνης γιά το κέρατο και θυμωμένος με την κακία του νικητή, άφού άρπαξε ξύλο και την άγκλίτσα, τον κυνηγούσε. Και καθώς ο τράγος ξέφυγε κ' εκείνος με θυμόν τον κυνηγούσε, δεν έβλεπαν καλῶς μπροστά τους και πέφτουν κ' οι δυό μέσα σε λάκκο· ο τράγος πρώτα κ' ύστερα ο Δάφνης. Αυτό όμως έσωσε το Δάφνη, γιάτι ο τράγος χρησίμεψε γιά στήριγμα στο πέτσιμο· κ' εκείνος κλαίγοντας πρόσμενε αν θαρχόταν κανέναν να τον τραβήξει. Η Χλόη όταν είδε το περιστάτικό φτάνει τρέχοντας στο λάκκο, κι' άφού είδε πώς ζει φωνάζει γελιδάρη άπό τα κοντινά χτήματα γιά βοήθεια. Σάν